

24 november 2008

070 - 373 8677

Aan de Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties,
Mevrouw dr. G. ter Horst
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

standpunt VGS omgevingsdiensten

Geachte mevrouw Ter Horst,

Op 4 november 2008 heeft het kabinet in haar reactie op het advies van de commissie Mans (Onderzoeksteam herziening handhavingstelsel VROM-regelgeving) aangegeven dat het kabinet inzet op de vorming van maximaal 25 regionale uitvoeringsorganisaties op schaal van de veiligheidsregio's – de omgevingsdiensten.

De Vereniging van Gemeentesecretarissen (VGS) onderschrijft in hoofdlijnen de conclusies van de commissie Mans; binnen het taakveld van de VROM-regelgeving zijn verbeteringen mogelijk en de commissie doet daartoe waardevolle aanbevelingen. De VGS is echter geen voorstander van de vorming van omgevingsdiensten. Hiermee sluit zij zich aan bij het standpunt van de VNG.

Met de komst van omgevingsdiensten zullen, naar de mening van de VGS, de huidige knelpunten in de uitvoering en handhaving van het omgevingsrecht slechts ten dele worden weggenomen en zullen door de regionale uitvoering van taken nieuwe knelpunten ontstaan:

- een regionale oplossing sluit slechts aan bij 5% van de gemeentelijke taken in het kader van de VROM-regelgeving; de overige 95% betreft lokale opgaven;
- de vorming van omgevingsdiensten staat lijnrecht tegenover de visie op gemeenten als poort van de overheid, een visie die ook het Rijk uitdraagt, én haalt een streep door de één-loket-gedachte voor burgers en bedrijven;
- door de vorming van omgevingsdiensten zal de bestuurlijke en ambtelijke drukte toenemen;
- invoering van de omgevingsdiensten legt een onverantwoorde belasting op de gemeentelijke organisatie.

Verderop in deze brief lichten we deze bezwaren toe.

Oplossing: eigen verantwoordelijkheid gemeenten

De VGS pleit ervoor aansluiting te zoeken bij al bestaande structuren binnen gemeenten en provincies. Deze organisaties beschikken over de kennis en kunde om actief mee te denken over realistische oplossingen voor knelpunten. Zij kunnen per direct zonder aanzienlijke meerkosten meewerken aan de implementatie van een gefaseerd verbeteringstraject

aan de hand van vastgestelde kwaliteitscriteria. De VGS is voorstander van het formuleren van kwaliteitscriteria om de uitvoering en handhaving van het omgevingsrecht te professionaliseren. Voor de VGS is het vanzelfsprekend dat gemeenten ook op dit taakveld vanuit hun rol en deskundigheid hun verantwoordelijkheid nemen. Gemeenten zijn autonoom en nemen verantwoordelijkheid te voldoen aan de nieuwe kwaliteitscriteria. Gemeenten kunnen in dit geval zo nodig kiezen voor intergemeentelijke samenwerking, of voor een fusie van betreffende taakonderdelen. Toezicht kan gebeuren via horizontaal toezicht en het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten in oprichting. Gemeenten nemen op die manier hun verantwoordelijkheid voor de dienstverlening en kwaliteit van het lokale bestuur.

Merendeel van gemeentelijke VROM-taken lokaal

Uit de rapporten van de commissie Mans en de commissie Oosting kan de conclusie worden getrokken dat de knelpunten zich voornamelijk voordoen bij complexe en bovenlokale uitvoering en handhaving van VROM-regelgeving, waarbij overleg met andere organisaties noodzakelijk is. Dit betreft slechts een klein percentage van de werkzaamheden die gemeenten verrichten in het kader van de omgevingsvergunning (ca. 5 %). Het merendeel van de activiteiten betreft de uitvoering en handhaving van VROM-regelgeving op lokaal niveau, waarbij overleg met lokale partners afdoende is. Het lijkt erop dat een regionale structuur wordt voorgesteld die aansluit bij slechts een fractie van de werkzaamheden die de gemeenten vervullen op het terrein van de omgevingsvergunning, terwijl deze bovenlokale structuur op geen enkele manier aansluit bij de bulk van de activiteiten die zich op lokaal niveau afspeelt. De VGS meent dat een omgevingsdienst een rol kan vervullen bij specifieke complexe en gemeenteverstijgende aangelegenheden, maar deze kan dan net zo goed of beter op de provinciale schaal, dus door de provincie worden opgepakt. De provinciale uitvoeringsorganisatie zal echter onvoldoende kennis en ervaring kunnen hebben met de verschillende plaatselijke situaties en omstandigheden en hierdoor bij de uitvoering en handhaving tekort komen aan kwaliteit.

Gemeenten als poort van de overheid

In het advies van de commissie D'Hondt evenals in het advies van de commissie Jorritsma wordt aan gemeenten een belangrijke taak toebedeeld als eerste overheid, dicht bij de burgers. In de adviezen wordt waarde toegekend aan de kennis die bij gemeenten bestaat van de lokale samenleving en het vermogen in te spelen op de lokale vraagstukken. De gemeenten ontwikkelen zich, volgens het advies van de commissie Jorritsma, tot hét loket van de overheid. De VGS is van mening dat de vorming van regionale omgevingsdiensten in strijd is met deze visie én met het streven om de afnemer voor alle gemeentelijke producten één loket te bieden.

Toename bestuurlijke en ambtelijke drukte

Met de invoering van omgevingsdiensten wordt beoogd de institutionele knelpunten in het stelsel van toezicht en handhaving op te lossen. De VGS constateert dat de inrichting van omgevingsdiensten leidt tot een toename aan bestuurlijke en ambtelijke drukte. Naast de thans bestaande organisaties die zich bezig houden met uitvoering en handhaving van VROM-regelgeving wordt een gemeenschappelijke dienst in het leven geroepen, die geen eigen bestuurlijke bevoegdheden krijgt. Dit betekent dat veelvuldig overleg en afstemming noodzakelijk is alvorens bestuurlijke besluitvorming door gemeenten kan plaatsvinden.

Druk op de gemeentelijke organisatie

De invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) vraagt van gemeenten voor de komende tijd een forse investering aan menskracht en middelen. Bij de inzet van menskracht wordt aan de voorbereiding van de Wabo prioriteit toegekend. Dit gaat ten koste van de uren die beschikbaar zijn voor de vergunningverlening en de uitvoering van handhavingstaken. De invoering van de omgevingsdiensten vormt een majeure operatie. De voorbereiding van de omgevingsdiensten zal veelal bij dezelfde personen en afdelingen worden neergelegd als de invoering van de Wabo. De VGS vindt het onverantwoord de leidinggevenden en medewerkers die

binnen de gemeente verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van handhaving van de VROM-regelgeving in dezelfde periode te belasten met twee majeure projecten. Ook vanuit het oogpunt van goed werkgeverschap vindt de VGS het kabinetsvoornemen onverstandig.

Tot slot

Gemeenten zijn druk doende hun dienstverlening te optimaliseren en er wordt bij voortduring hard gewerkt aan de kwaliteit van de producten. Gemeenten hebben laten zien gekwalificeerd te zijn voor de hun opgedragen taken, modern en eigentijds te functioneren, flexibel te zijn in het overnemen van taken van de rijksoverheid, onder tijdsdruk nieuwe regelgeving succesvol te implementeren en een moderne en eigentijdse visie te hebben op de kwaliteit en professionaliteit van de lagere overheid. De VGS rekent erop dat u deze overwegingen wilt betrekken in de verdere gedachteontwikkeling en besluitvorming rondom de organisatie van uitvoering en handhaving van de VROM-regelgeving.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'A' followed by a series of loops and a horizontal line at the end.

mr.A.H.P van Gils,
voorzitter Vereniging van Gemeentesecretarissen

- Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening & Milieu
 - Voorzitter Tweede Kamer
 - Voorzitter Eerste Kamer
- in afschrift aan:
- Vereniging Nederlandse Gemeenten